

EESTI KUNSTIAKADEEMIA
Kunstikultuuri teaduskond
Muinsuskaitse ja restaureerimise osakond

Kermo Jürmann

MILJÖÖVÄÄRTUSLIKU HOONE SÄÄSTEV UUENDAMINE

Tare 7, Tallinn, Harjumaa

2008/2009. õ-a. Arhitektuuri konserveerimise ja restaureerimise täiendkoolituskursuse
lõputöö

Tallinn 2009

Autorideklaratsioon

Kinnitan, et olen koostanud antud lõputöö iseseisvalt ning seda ei ole kellegi teise poolt varem kaitsmisele esitatud.

Kõik töö koostamisel kasutatud teiste autorite tööd, olulised seisukohad, kirjandusallikatest ja mujalt pärinevad andmed on töös viidatud.

„ ” 2009. a.

.....
(allkiri)

Töö vastab kehtivatele nõuetele ja lubatud kaitsmisele:

„ ” 2009. a.

.....

Kaitstud hindele:

.....

„ ” 200... a.

.....

Sisukord

SISUKORD	2
1. SISSEJUHATUS	3
2. PIIRKONNA JA HOONE AJALOOLINE ÜLEVAADE.....	4
2.1. PIIRKOND JA TÄNAVARUUM	4
2.2. HOONE EHTUSLUGU, TÜÜP JA PLANEERING	5
3. HOONE KIRJELDUS	8
3.1. PÕHIKONSTRUKTSIOONID.....	8
3.2. TEOSTATUD FASSAADITÖÖD.....	10
3.3. KATUS, KATUSEKORRUS JA KORSTNAD	16
3.4. UKSED, AKNAD JA KIVITREPIKODA.....	19
3.5. TREPIKODA	22
4. ETTEPANEKUD SÄÄSTVAKS UUENDAMISEKS	25
5. KOKKUVÕTE	28
KASUTATUD KIRJANDUS	29
TÄNUAVALDUSED	30
LISA 1	31
LISA 2	32
LISA 3	33
LISA 4.....	36
LISA 5	39

1. Sissejuhatus

Lõputöös käsitletav hoone asub Harjumaal Tallinnas Kesklinna linnaosas aadressil Tare 7. Katastriüksuse tunnus 78401:110:2600. Kinnistu suurus on 622m², sealhulgas ehitusalust maad on 180m². Käsitletav hoone on tunnistatud miljööväärtuslikuks hooneks, kuuludes Veerenni miljööväärtusega hoonestusalasse (vt Lisa 1, Veerenni miljööväärtusega hoonestusala).

Uuritav hoone on pealinnas levinud Tallinna maja tüüpi elamu, mille põhilisteks tunnusteks on topelt püstplanksein, eenduv kivitrepikoda ja kõrged koridoriaknad. Hoone projekt on aastast 1931, lõplik valmimisaasta oletatavasti 1938. Maja ehitas Villem Roos. Majas on üheksa korterit ja tegutseb korteriühistu.

Antud objekti valisin kursuse lõputööks, kuna elan ise käsitletava maja korteris nr. 3 ning olen hoone fassaaditöid teostanud ettevõtte Säästvad Ehituslahendused OÜ meister.

Käesoleva Arhitektuuri konserveerimise ja restaureerimise lõputööl on kaks eesmärki.

Esiteks, anda ajalooline ülevaade aadressil Tare 7 asuva elumaja piirkonnast, ehitusloost ja omanikest. Samuti hinnata ja kirjeldada maja tüpoloogiat, planeeringu ja erinevate ehituslike detailide miljööväärtuslike väärtusi ning hetkeseisundit. Samuti anda asjakohaseid suundumusi ja soovitusi edasisteks tegemisteks.

Teiseks eesmärgiks on tutvustada aastakümneid häid püsivusomadusi näidanud krohvitud puitmajade fassaadide uuendamise lahendust, kus kasutatakse naturaalseid ja traditsioonilisi ehitusmaterjale – pilliroomatti, lubimörti, linaõlivärvi, kitti jms.

2. Piirkonna ja hoone ajalooline ülevaade

2.1. Piirkond ja tänavaruum

Hoone Tare 7 asub Veerenni miljööväärtusega hoonestusalal, mis piirneb põhja poolt Uus-Tatari ja Ravi tänavaga, lõunast Õilme tänavaga, idast kesklinna kalmistu ja lääne poolt Veerenni tänavaga. Hoonestusala hõlmab 13 tänavat: Herne, Magasini, Veerenni, Õpetajate, Ao, Kodu, Puhke, Tare, Vaikne, Kauna, Õilme, Uus-Tatari ja Ravi tänav. Joonisel 1 on foto, millel on kujutatud Tare tänavat Veerenni miljööalal. Piirkonna vanimaks tänavaks on 1345. aastal rajatud Tallinna joogiveekanali äärde kujunenud Veerenni tänav, mille vahetus läheduses käsitletav hoone Tare 7 asub. Püsiv hoonestus sellesse piirkonda tekkis alles 1870. aastatel. Tegemist ühe esimese piirkonnaga, millel 1920. aastatel terviklik planeering kinnitati. Asumi omapära määravad mitmed 1920. aastate I poolel riikliku ehituslaenuga püstitatud hoonete kompleksid ehk ansamblid. Sellel perioodil jaotati kogu Veerenni tänav ja Kalmistu tee vaheline ala väikeste ehituskruuntidega täisnurkseteks kvartaliteks. Suur hulk vabalt asetsevaid 1-2 korruselisi maju, sageli ees- ja viljapuuadadega, annavad piirkonnale eramurajooni ilme. 1920. aastate I poolel rajati praegusele Õpetajate tänavale ehitusühing "Õpetajate Kodu". Selle lähedale rajati teisigi ehitusühinguid, mistõttu linnaosa kandis algstaadiumis mitteametlikult "Võlaküla" nime. Arhitektuuriliselt huvipakkuvaim on Vaikse tänav umbsopp (ehitatud aastatel 1924-1925), millel E. Habermanni projekteeritud kaksikmaja koos sümmeetrilise paigutusega eramutega. Erilise pärlina paistab silma Herne tänav ääres asetsev Keskhaiгла töötajate elamute grupp (ehitatud aastal 1925), kus H. Johansonini projekteeritud kolmest majast koosnev ansambel paistab veel tänagi silma terviklikkuse ja kvaliteediga. Reaalset alternatiivi paljukasutatud Tallinna elamule püüab pakkuda E. Habermann oma neljakorteriliste majadega Veerenni ja Õilme tänavatel (ehitusaasta 1924). Kogu piirkonna uhkuseks on kvartali keskel paiknev park, mis lubab suurel osal elanikest nautida pargivaadet koduaknast. Alal tervikuna on silmatorkavalt rikkalik haljastus, olles nii saavutanud omaaegse linnaarhitekti E. Habermanni poolt soovitud aedlinliku ilme. Piirkonna suurim pluss on sõjajärgsete ehitiste puudumine, mistõttu kogu ala on säilitanud oma algse planeerimis-ehitusaegse ilme ja mõjub erakordselt terviklikuna ¹.

¹ <http://www.miljooala.eu>

Joonis 1. Tare tänav Veerenni miljööväärtusega hoonestusalal

2.2. Hoone ehituslugu, tüüp ja planeering

29. jaanuaril 1931. aastal Tallinna Linnavalitsuse Ehitusosakonnale suunatud avalduses kirjutab V. Roos „Palun linnavalitsust lubada minul püstitada puust elumaja juurdelisatud projekti järgi Õne tänaval Nr. 7 krundil mis lahutatud kinnisvarast kinnistus Nr. 3382“.² Maja ehitamise aegu kandis Tare tänav Õne tänava nime. Maja ehitanud Villem Roos oli oma ametilt maaler. Maja ehitamiskulude tasumiseks võttis kodanik Roos 7000 krooni laenu Inglismaal elavalt sugulaselt Aline Mairile'lt ja 2000 krooni Johannes Kaselaanelt. Ehitusjärgselt oli maja kindlustatud 20 000 kroonile. 1940. aasta inventarikaardilt on näha, et näiteks pesuköögi sisustamiseks ostetud vannahi maksis 150 krooni, vann 18 krooni.³

Vanima majaelaniku Evald Nahkuri mälestustele tuginedes valmis maja täielikult 1930-ndate lõpus, olles teismelisena majaehitamise ajal tellingutel roninud.

1937. aastal esitab V. Roos Tallinna Linnavalitsuse Ehitusosakonnale ehitusprojekti, et ehitada kinnistu hoovi lisamaja.² Ilmselt oli selleks ajaks Tare 7 maja valmis saanud. Uue maja Tare 7A korterisse nr. 12 asub elama majaomanik ise koos abikaasa Juliaga.⁴

Tallinna Linnaarhiivi toimiku nr. 3099 Majaraamatust selgub, et alates 1943. aasta augustist asuvad samasse korterisse elama Meeta ja Edda Nahkur.⁴ Ilmselt vahetult enne seda põgeneb Villem Roos koos oma perega välismaale, teavad vanemad Tare 7 majaelanikud rääkida.

² Tallinna Linnaplaneerimise Ameti arhiiv. Tare 7 originaalprojekt.

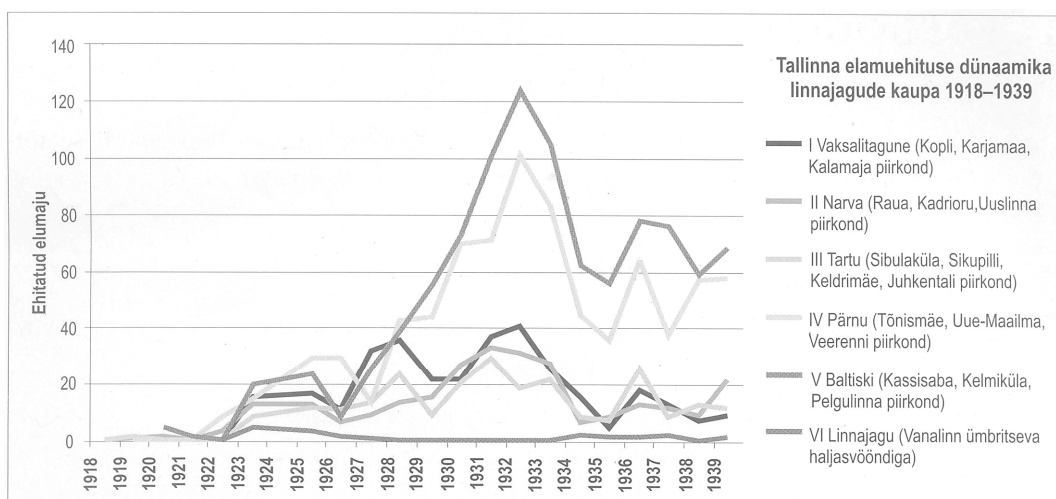
³ Tallinna Linnaarhiiv. Toimik 3099 Tare tn 7. TLA.R-413.5.2835. Inventarikaart 10.nov.1940

⁴ Tallinna Linnaarhiiv. Toimik 3099 Tare tn 7. TLA.R-413.5.2835. Majaraamat nr. 4480

1949. aastal registreeritakse üleriigilise natsionaliseerimise käigus Villem Roosile kuulunud kinnistu nr. 4118 ja kinnistul asuvad majad Tallinna Keskrajooni Elamute Valitsuse nimele. Maja Natsionaliseerimise Aktis määrati maja bilanssi 34 695 krooniga. Kodanik Villem Roosist saab majahoidja ja endine omanik.⁵

Keldri, kahe korruse ja mansardkorrusega 11 korteriga elamu ehitati oletatavalt üürikorteriteks (vt Lisa 3, Tare 7 korruste põhiplaanid). 1940. aasta inventari kaardi andmetel olid Tare 7 üürikorterite hinnad vahemikus 15–23 krooni kuus, aastas teenis majaomanik üüritulu ligi 4000 krooni.²

Hoonetüübilt on tegemist keskse kivitrepikojaga kahekorruselise puumajaga ehk Tallinna majaga. Sellist tüüpi maju ehitati Tallinna eeslinnadesse massiliselt 1920. aastate lõpul ja 1930. algul (Joonis 2).⁶

Graafik joonistatud Tallinna linna statistiliste aastaraamatute põhjal.

Joonis 2. Tallinna elamuehituse dünaamika linnajagude kaupa 1918-1939⁶

Sellist tüüpi majade massiline levik oli tingitud Vene tsaaririigi ehitusseaduse ja tuletõrje normide muutumisest, kus lubati ehitada varem levinud kahe puittrepikoja asemel ühe kivitrepikojaga maju.⁶ Ehitusajast ja arhitektuurist tingituna kuulub käsitletav hoone kõrgperioodi majade hulka, mis ehitati Eesti Vabariigi ajal 1918-1935 aastatel. Iseloomulik on funktsionalismist lähtuv fassaadikujundus, vähene dekoor, eenduv kivitrepikoda, viilkatus ja krohvitud fassaadid. Sellist tüüpi majades üürisid kortereid nii ametnikud, töölised kui teenistujad. Tare 7 maja kohta on teada, et siin elasid esimese Eesti Vabariigi ajal oma ametilt

⁵ Tallinna Linnaarhiiv. Toimik 3099 Tare tn 7. TLA.R-413.5.2835. Maja Natsionaliseerimise Akt, 1. nov. 1940.

⁶ Tallinna Kultuuriväärtuste Amet, 2008. Tallinna Maja. Hoonetüübi areng ja säästev uuendamine. Tallinn

korstnapühkija, kunstnik, tislur, aednik, lihttöölised jt (vt Lisa 5, Hoone Tare 7 elanikud aastatel 1931-2009)

1940. aastal oli majas elamu seisukorra hindamisakti andmetel 11 korterit – keldrikorrusel üks, esimesel korrusel neli, teisel korrusel neli ning mansardkorrusel kaks korterit. Lisaks on hindamisaktis kajastatud, et maja katus ja vihmaveetorud ning –rennid olid tsinkplekist, korstnad silikaatkivist, välisseinad puidust, alusmüür paekivist, trepikoda ja koridor patentkivist⁷. Kortrite üldpind on vahemikus 32-46 m². Originaalprojekti järgi planeeriti köök piklik, toad peaaegu ruudukujulised. Praeguseks on majas korteritesisest planeeringut oluliselt muudetud, algne ruumide jaotus on alles vaid mõnel korteril. Kortrite algse planeeringu järgi asus tualett välisukse lähedal, vannituba korterites polnud. Pesta sai keldrikorrusel asuvas ühises pesuköögis ja vannitoas. Tänapäeval on igas korteris olemas duširuum või vannituba.

Maja all asub ruumikas kelder, kus asuvad kortrite panipaigad (Joonis 3). Keldris on muldpõrand, mis on kaetud paeplaatidega (Joonis 6). Algse planeeringu järgi asusid keldri lõunapoolse külje erinevates ruumides pesuköök ja vannituba, mis tänapäeval oma otstarvet enam ei täida (Joonis 4). Pesuköögi kiviahi, mille sees asus katel, on lammutatud. Maja pesuköögipoolsest küljest viib lisaväljapääs hoovi. Keldrikorruse tänavapoolses küljes asub töötuba, mida algselt kasutati töötoana ja kus hiljem elas majahoidja (Joonis 5). On teada, et pikka aega pidas korter 3-s elanud August nendes ruumides kunstiateljeed, kus korraldas lastele kunstiringe. Praegu kasutatakse ruumi panipaigana. Töötoa WC asus algselt trepikoja keldrikorrusel, kuhu praeguseks on ehitatud korteriühistu elektrikilbi ruum.

Joonis 3. Maja kelder ja panipaigad

Joonis 4. Pesuköök

⁷ Tallinna Linnaarhiiv. Toimik 3099 Tare tn 7. TLA.R-413.5.2835. Tallinna linna Elamute Talitus, 1940. Andmed elamu või kaubandus-tööstushoone seisukorra koht - Õnne tn. 7. Tallinn

Joonis 5. Keldris asuv töötuba ja ahi

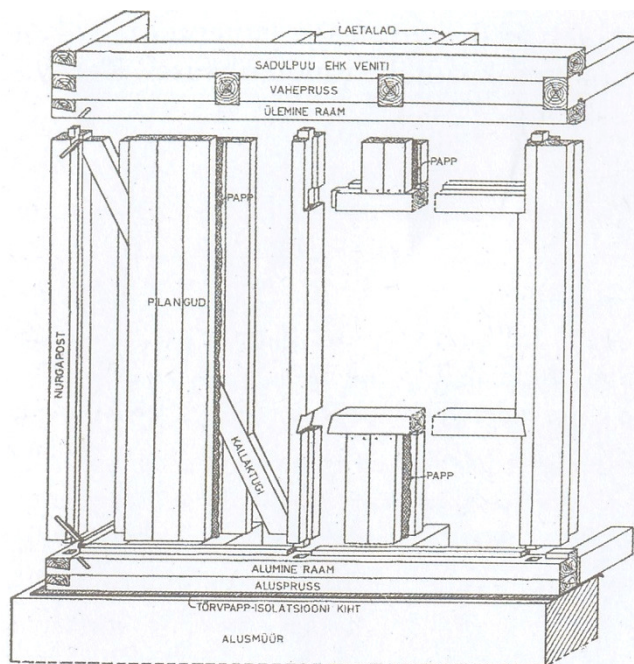

Joonis 6. Keldris asuv panipaik ja paeplaatidest põrand

3. Hoone kirjeldus

3.1. Põhikonstruktsioonid

Tare 7 elamu kandvaks seinakonstruktsiooniks on topelt püstplank seinatüüp (Joonis 7). 1920-30. aastatel oli see uudne lähenemine puitmajade ehitamisele, mille eelisteks oli ehitusprotsessi kiirus. Vähenesid ehitusjärgsed vajumised ning peale seinte ja katuse valmimist võis kohe asuda püsivat siseviimistlust tegema. Topeltplankseinas katab välimine kiht sisemise plangukihi vahekoht, et vältida läbipuhumist. Plangukihtide vahel on tuuletõkkena kasutatud tõrvatud pappi ja plangud omavahel tihendatud nii seest kui väljast linatakuga. Joonisel 8 võib näha fassaadide uuendamise käigus avatud püstplanksein.

Joonis 7. Topelt püstplank seinatüüp³

Joonis 8. Lõunapoolne püstplanksein peale vana fassaadikatte eemaldamist

Võib oletada, et antud maja ehitamisel kasutati tooreid sõrestikprusse ja –planke, sest hoonet ei hakatud vooderdama kohe. Plankude kuivamisel toimub üsna oluline mahukahanemine, sissekuivanud vahede järeltaketamiseks soovitati oodata aasta kuni kaks³. Veel 1940. aastal koostatud inventeerimisaktist võib leida, et hoone välisseinad olid kaetud pappkattega¹. Võib oletada, et algselt kuivama jäetud plankseinte vooderdamiseks puudusid hiljem rahalised vahendid ja maja jäi aastateks pappkatte alla. Fassaadide uuenduste korral oli näha, et tegemist oli mitmekihilise tõrvatud papiga, mis oli lubjatud valgeks (Joonis 9).

Joonis 9. Aastaid maja välisvoodriks olnud tõrvatud papp

Tallinna Linnaplaneerimise Ameti arhiivist leitud maja originaalprojekti joonistele tuginedes võib väita, et algselt planeeriti maja katta laudvoodriga, kuid neid plaane ellu ei viidud (vt Lisa 3, Tänavapoolne välisvaade). Sügaval nõukogude ajal kaeti maja välispinnad TEP plaadi ja lubitsementkrohviga. Pole täpselt teada, millal seda tehti, kuid Riigiarhiivist leitud joonistelt on näha, et veel 1954. aastal kattis maja valgeks lubjatud pappvooder. Krohvil olevatelt värvikihtidelt võis näha, et maja on mitmel korral eelnevalt üle värvitud. Ilmselt toimus maja viimane värvimine 1980. aastate alguses, mil olümpiamängude eelsel perioodil Tallinna maju innukalt üle võõbati.

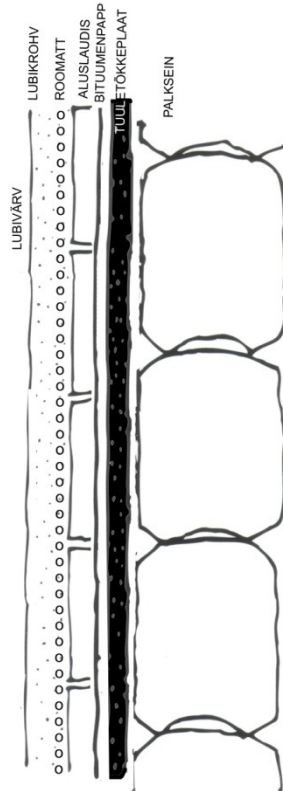
Maja otsaviiludel on vertikaalne katteliistuga lai laudis ehk asuniku laudis. Praeguse värvilahenduse fassaadile, puitdetailidele ja otsalaudisele on välja pakkunud maja välisviimistluspassi koostaja Kadi Pärlin ja käesoleva töö autor.

3.2. Teostatud fassaaditööd

2008. aasta mai – september kestis Tare 7 hoone fassaadide põhjalik uuendamine. Fassaaditööde teostajateks oli käesoleva töö autori ettevõtte Säästvad Ehituslahendused OÜ. Alltöövõtuna teostas puitdetailide (otsalaudised, räästakastid) restaureerimised Skone Grupp OÜ. Tööde teostamisel lähtuti eelnevalt Lea Täheväli Strohi poolt koostatud järgnevast dokumendist - „Eksperiarvamus fassaadide olukorrast. Remondi ja hooldustööde juhend“, Knut Åkessoni poolt kirjutatud raamatust „Lubimört 1“ ja tööde teostaja isiklikest

teoreetilistest ja praktilistest kogemustest. Samuti konsulteeriti Tallinna Kultuuriväärtuste Ameti spetsialistidega ning otsiti informatsiooni arhiivimaterjalidest algupärase fassaadi ja fassaadidetailide kohta.

Jooniselt 10 on näha, milliseid materjale ja millises järjekorras fassaadide uuendamisel kasutati.

Joonis 10. Tare 7 fassaadil kasutatud materjalid

Järgnevalt on põhjalikumalt kirjeldatud hoone fassaadide uuendamist ja puitdetailide restaureerimist:

- Vana lubikrohvi, TEP-plaadi ja tõrvatud papi eemaldamine fassaadilt toimus käsitsi. Ehitusprahti tekkis kokku ~45 m³. Osaliselt kasutati vana lubikrohvi majaanäärse maapinna tasandamiseks ning väikese kalde andmiseks majast eemale.
- Vana fassaadikatte eemaldamisel selgus, et maja neli soklipealset nurka ning läänepoolse külje, korter 8 akendevahelise osa, mõned püstplangud ning ülemine raampalk on pehkinud ning vajavad väljavahetamist. Soklipealsetes nurkades asendati kandvaid palke ~1m ulatuses, plommiti nii nurgapostid kui alusprussid (Joonis 11). Läänepoolse fassaadi ülemises osas asendati 4 püstplanku ning plommiti ülemine raampalk (Joonis 12). Asenduspalkidena kasutati vana palkmaja korralikke palke. Nii

plankude vahede tihendamiseks kui ka uste ja akende tihendamiseks kasutati linatakku ja linavildi ribasid.

Joonis 11. Plommitud nurgapost

Joonis 12. Plommitud ülemine raampalk

- Eelnevalt linatakuga tihendatud palkseinte pinnad kaeti tihedalt 12 mm paksuse puitkiudplaadi ehk tuuletõkkeplaadiga (Joonis 13 ja 14). Puitkiudplaat on veeauru läbi laskev (ehk „hingav“), ent samas piisavalt õhutihe materjal. Tuuletõkkeplaat toimib suurel määral ka soojusisolatsioonina. Plaat kinnitati kuumtsingitud naeltega. Tuule- ja soojapidavuse tõstmiseks tihendati plaatide vahed linatakuga.

Joonis 13. Paljastatud püstplankseinad

Joonis 14. Tuuletõkkeplaadiga kaetud seinapinnad

- Tuuletõkkeplaadile paigaldati bituumen ehk tõrvatud tuuletõkkepaber. See suurendab hoone tuulekindlust ja minimeerib väliskeskkonnast, sügisesel lubikrohvi täielikul märgumisel, tulenevat niiskuseriski. Tõrvatud paberile ja tuuletõkkeplaadile naelutati diagonaalsuunas (~45° kalde all) hõõveldamata must laudis (22x100 mm) (Joonis 15)

ja 16). Selliselt paigaldatud laudis vähendab oluliselt riski konstruktsiooni liikumisest tingitud krohvipragudele. Laudise kinnitamisel kasutati spetsiaalseid korrosiooni-kindlaid tsingitud välisfassaadi naelu.

Joonis 15. ja Joonis 16. Tõrvatud tuuletõkkepaber ja diagonaalse krohivialuse laudise paigaldamine

- Diagonaalsele laudisele kinnitati tsingitud klambritega hõre krohivialune pillirooroomatt, mis tagab lubikrohvile ideaalse aluspinna (Joonis 18). Roomatile kinnitunud krohv on poorne, soojapidav ja karboniseerub kiiresti, kuna seest õõnes pillirookõrs tagab hea õhu liikumise. Soklipseki alune veelaud paigaldati kruvide ning nurkadega (Joonis 17). Puidu kaitseks kaeti diagonaalse laudise soklipoolsed otsad ning veelaud tõrvaõliga.

Joonis 17. Paigaldatud soklipseki alune veelaud

Joonis 18. Diagonaallaudisele kinnitatud krohvialune roomatt

- Lubikrohvimist hõredale roomatile teostati viies kihis – sisseviskekiht, kolm täitekihti ning viimistluskiht (Joonis 19 ja 20). Krohvimise tehnika, kasutatavate materjalide ja retseptide valikul lähtuti raamatust „Lubimört 1 – Praktilisi juhiseid lubivärvi ja lubimördiga töötamiseks“. Krohvireseptina kasutati traditsioonilise lubimördi 1:1 kontseptsiooni. Mördi sideainena kasutati AS Limexi märgkustutatud lupja, täitelubjana purustatud lubjakivi ja täitematerjalina liiva. Sellise retsepti võtsid ca 40 aastat tagasi kasutusele Rootsi ehitusmeistrid, kes on siiani seda edukalt kasutanud. Sel moel tehtud tööd on näidanud aastakümnete jooksul väga häid püsivusomadusi. Lisas 4 on aruande vormis välja toodud erinevate kihtide täpne mördiresept, krohvimistehnika, nende head omadused ja krohvimisel esinenud ilmastikuolud.

Joonis 19. Sisseviskekihi pritsimine roomatile

Joonis 20. Viimistluskihi krohvimine

- Lubivärvimist viimistletud lubikrohvile teostati viies kihis (Joonis 21 ja 22). Selliselt mitmes kihis värvimine lahja lubivärviga tagab värvikihtide efektiivsema karboniseerumise ja kaitseb lubikrohvi heitlike väliskeskkonna mõjude eest, tagades krohvile pikema eluea. Lubivärvina kasutati AS Limex'i kõrgkvaliteetsest lubjapastast valmistatud lubivärvi. Lisas 4 on välja toodud värviresept, -tehnika ja valitsenud ilmastikutingimused.

Joonis 21. Ristikujuline lubivärvimistehnika Joonis 22. Krohvi lubivärvimine tellinguvõrgu all

- Fassaadi põhjapoolne otsalaudis ja räästakastid restaureeriti (Joonis 23). Eemaldati vana linaõlivärv, suuremad praod ja avaused plommiti või kititi. Puhastatud pinnad lihviti kergelt liivapaberiga. Lõunapoolne otsalaudis vahetati täielikult uue vastu (Joonis 24). Säilitati originaalprofiilid – asuniku laudis ehk lai aluslaud ja originaalprofiiliga katteliist. Uue laudise alla paigaldati tuuletõke. Mõlemad otsalaudised ja räästakastid krunditi ning seejärel värviti naturaalse linaõlivärviga.

Joonis 23. Värvist puhastatud põhjapoolne otsaviil

Joonis 24. Uue laudise ja puitdetailid saanud lõunapoolne otsaviil

- Aknaliistud ja aknaplekkide alused karniisid valmistati originaaldetailide järgi (Joonis 25 ja 26). Säilinud originaalsed piirdeliistud ja alumine aknakarniis leiti põhjapoolse

otsalaudise pööningu aknalt. Nii aknaliistud kui aknapleki alused karniisid värviti kahe katva naturaalse linaõlivärvi kihiga.

Joonis 25. ja Joonis 26. Säilinud originaalaken, uued identsed piirdeliistud ja alumine karniis

Paekivist sokli kõrguseks on ~1,5 m ja majal on täisulatuses kõrge 2,5 m kelder. Sokli paekivide ladust võib näha, et sokkel on laotud eesmärgiga see krohvida. Keldriakende sillustena on kasutatud raudbetoon silluseid ja soklis ei ole kasutatud klombitud kvaliteetset paekivi. Paekivisokli eksponeerimisel on akna sillused tavaliselt laotud vertikaalselt asetsevatest paekividest.

Joonis 27. Paekivist laotud sokkel, mis hiljem krohvatakse

3.3. Katus, katusekorrus ja korstnad

Kõrge viilkatus on ehitatud prussidest sarikatele ning algselt oli katusekattematerjalina kasutatud plekitahvlitest kokkuvaltsitud tsingitud terasplekki (Joonis 28). Majaelaniku Erkki Sivoneni sõnul vahetati üheksakümnendate lõpus (1997. või 1998. a.), kui ettevõtte BREM Tare 7 maja hooldas, väga kehva idapoolse katuse seisukorra tõttu välja vaid ühe katusekalde plekk. Katusekatte materjalina kasutati profileeritud tsinkplekki. 2006. aastal vahetati teine pool katusest sarnase trapets profiiliga pruuni värvi katusekatte vastu. Tingituna pööningukorruse väljaehitusest on katusekaldele ehitatud ka katuseaknad, läänepoolsel fassaadil 1 aken ja idapoolsel fassaadil 4 akent.

Joonis 28. Fotod Tare 7 esifassaadist 2006. aasta ja 2009 aasta kevadel

Tare 7 mansardkorrusel asus algse planeeringu järgi 2 korterit ja pööning (vt Lisa 3, Katusekorruse plaan). Kuna kõrge viilkatus võimaldab pööningute kasutuselevõtmist eluruumidena, siis tänapäeval on pööningukorruse vabad pinnad korteriühistu poolt müüdüd. Korterid 5 ja 10 on alustanud oma olemasolevaid kortereid pööningukorrusele laiendama. Teise korruse lagi ehk mansardkorruse põrand oli algselt soojustatud liivaga. Nüüd on liiv asendatud kivivillaga, sellega on soojustatud ka väljaehitatavate pööningupindade kaldlaed.

Majal on trepikoja suhtes 4 sümmeetriliselt paigutatud kahelõõrilist korstnat, mis on laotud silikaattellistest. Algselt olid majasisesed korstnajakalad krohvitud lubikrohviga. Katusest väljaulatuvad osad on laotud puhta vuugiga silikaattellistest (Joonis 29 ja 30). Teadaolevalt kasutavad ahikütet üheksast korterist kolm, korterid 3, 5 ja 8.

Joonis 29. Puhasvuuk silikaattellisest laotud korsten Joonis 30. Krohvist puhastatud korsten krt. nr 3

Keldri ja esimese korruse vahelagi on ehitatud terastaladel betoonist (Joonis 31). Esimese ja teise ning teise ja mansard korruse vahelaid on algselt olnud altpoolt krohvitud puitvahelaid (Joonis 32). Vahelagede täiteks on kasutatud liiva.

Joonis 31. Korter 3. terastaladel betoonist keldri ja esimese korruse vahelagi

Joonis 32. Esimese ja teise korruse vahelae talad peale krohvialuse laelaudise eemaldamist

3.4. Uksed, aknad ja kivitrepikoda

Nii nagu hilisperioodi Tallinna tüüpi majadele kombeks, on kivitrepikoda ehitatud silikaattelistest puhasvuukmüüritisena (Joonis 33). See on Tallinna maja üks kõige iseloomulikumaid elemente. Maja peauks on säilinud algupärane, tahveldatud ühetiivaline täispuituks (Joonis 34). Ukse kohal paiknev valgmik järgib peasissepääsu kujundust ja on ristküliku kujuline. Uksel on säilinud faasitud klaasid. Uks restaureeriti 2001. aastal.

Joonis 33. Eenduv silikaattelistest puhasvuuk kivitrepikoda Joonis 34. Faasitud klaasidega peauks

Enamikel seda tüüpi selle ajastu majadel on välisukse kohal uhke poolümara kaarega silikaatkivist perspektiivportaal³. Selline portaal esineb naabermajal Tare 5, kuid Tare 7 kivitrepikojal uhke portaal puudub. Jooniselt 35 ja 36 võib näha Tare 5 peaust ja eenduvat kivitrepikoda. Samuti on sarnastel naabermajadel erinevad peaukse kohal paiknevad valgimikud, mis järgivad peasissepääsu kujundust. Tare 7-l on valgimik ristküliku kujuline, Tare 5-l poolkaare kujuline.

Joonis 35. ja Joonis 36. Naabermaja Tare 5 kahetiivaline peauks ja poolimar valgmik ning perspektiivportaal

Maja kaheraamsetest ja kolmeruudulise jaotusega originaal akendest on säilinud 6 korteri akent, 2 koridori akent ja 13 keldri akent. Väga hästi on restaureeritud korter 4 kolm puitakent, kus piisav sooja- ja helikindlus on saavutatud korraliku tihendamisega ja sisemisele puitraamile pakettklaasi paigaldamisega. Puidust kaheraamseid ja jaotusi järgivaid originaali koopiana valmistatud puitaknaid on 4, lõunapoolse mansardkorruse korter 8 aknad ja korter 10 aken. Igas korteri köögi aknal on olnud jaotusest kolmandik väiksemad õhutusaknad. Joonisel 37 on kõrvuti maja originaalaken ja ebasobiv plastaken. Kivitrepikojal on algselt olnud kaheraamne, tiheda prossijaotusega, läbi kahe korruse ulatuv kõrge aken, millest akna sisemine pool, mis ühes tükis liblik kinnitustega talveks ette tõsteti, on aja jooksul kahjuks kaduma läinud (Joonis 38).

Joonis 37. Kaheraamne kolmeruudulise jaotusega ja õhutusaknaga originaal aken ja jaotust mitte järgiv plastaken

Joonis 38. Tiheda prossijaotusega koridori aknad

3.5. Trepikoda

Maja trepikoja põrandal on väga hästi säilinud ruudukujulised tumepunased ja valged kahhelplaadid (Joonis 39). Selle aja kahhelplaadid on säilinud tänu oma heale valmistamistehnoloogiale, plaadid on läbivalt ühte tooni, mis muudab need kulumiskindlaks.

Joonis 39. Trepikoja kahhelplaadid

Korterite välisused on algselt olnud tahveldusega täispuitused. Üheteistkümnest korterist on originaal uksi säilinud kaks, korteritel 4 ja 10 (Joonis 40). Teised ukсед on eri tüüpi ja värvi metalluksed (Joonis 41).

Joonis 40. ja Joonis 41. Neljanda korteri tahveldustega originaaluks ja erinevad metalluksed

Säilinud on originaalsed trepikäsi puud ja seinapealsed puidust postkastid (Joonis 42 ja 43).

Joonis 42. ja Joonis 43. Trepikäsi puu ja vanad puitpostkastid

Vanemate majaelanike ütluste tulemusena on teada koridori seinte algne värvitoon. Nimelt on algselt koridori krohvitud seinu katnud värvijaotus, -tehnika ja -toonid hästi identifitseeritavad keldris paikneval pesuköögi seinal (Joonis 44).

Joonis 44. Pesuköögi seinal säilinud koridori seinu katnud pinnaviimistlus

1940. aastal koostatud korterisisese seisukorra aktist on näha, et laed olid krohvitud ja kaetud kriitvärviga, seinad tapetseeritud, põrandatel õlivärv, korterisesed uksed puidust (igal korteril 6 ust), küttekolletena glasuuritud pottahjud, söögitegemiseks puupliit, glasuuritud klosett ja malmist pesukauss.⁶ Lisas 5 on välja toodud läbi ajaloo Tare 7 korterite omanikud, mis ametit nad pidasid ning andmed selle kohta, kas korterisisest planeeringut on muudetud ja milliseid materjale on renoveerimisel kasutatud.

4. Ettepanekud säästvaks uuendamiseks

Katus

Traditsiooniliselt on Tallinna majadel olnud siledast imporditud tsinkplekist katus. Käsitletaval hoonele on paigaldatud ebasobiv trapetsprofiiliga profileeritud plekk katus. Tallinna maja autentsuse säilitamiseks tuleks katusekate välja vahetada valtsitud tsinkplekk katuse vastu. Võimalusel tuleks jälgida algupäraseid plekitahvlite mõõte. Kui tsinkplekkatusel on kaitsvad kemikaalid maha kulunud, tuleks katus üle värvida. Tavaliselt olid sellised katused punast värvi ja värvitüübina kasutati linaõlivärvi.³

Mansardkorruse uugi laudis on hoone tüübile ebasobiv, puudu on akende piirdeliistud ja aknaplekid. Ühtse välisilme säilitamiseks tuleks horisontaalne laudis välja vahetada katteliistuga püstlaudise ehk asuniku laudise vastu. Samuti paigaldada fassaadi akendele sarnased piirdeliistud ja aknaplekid.

Aknad

Maja 32-st fassaadi aknast on säilinud 6 originaalakent, 26 akent on ebasobivad plastikpakettaknad. Enamik aknaid on üheraamsed, sissepoole avanevad, erinevate konstruktsioonide ja raamijaotustega. Sellist tüüpi aknad on Tallinna tüüpi majale ebasobivad, rikkudes maja arhitektuurilise välisilme. Igale korterile isesuguste akende paigaldamine on lugupidamatus nii arhitekti, kaasomanike kui teiste linlaste vastu, mõjudes kogu miljööväärtslikule piirkonnale negatiivselt. Maja on arhitektuurne tervik. Lisaks on sellised standardsed liimpuidust või plastikust valmistatud pakettaknad liiga tihedad ja mõjutavad oluliselt hoone sisekliimat. Vana maja tervislik sisekliima ja loomulik ventilatsioon põhinevad suurelt osalt just ebatihedatel akendel. Tervisliku sisekliima tagamiseks tuleb uute puitakende paigaldamisel üldjuhul täiustada ruumide ventilatsiooni, st avada tihedamini aknaid tuulutamiseks või paigaldada seintesse reguleeritavad tuulutussavad.³

Veel korrastamata koridori ja keldri aknad tuleb restaureerida. Korrastamisel tuleb tähelepanu pöörata järgmistele asjaoludele: paigaldada klaasid aknaraamile kitiga, akende värvimisel kasutada naturaalselt linaõlivärvi, metallosised puhastada ja raami värvi üle värvida, lengide tihendamisel kasutada linatakku. Keldriakendest on vaid üks aken nii kehvast seisukorras, et

selle asemele tuleks valmistada originaali koopiana uus puitaken. Keldriakendele paigaldada ka veeplekid. Läbi korruste ulatuval koridori aknal on puudu sisemine, talveks ette tõstetav, aknaraam. Valmistada uus, jaotusi järgiv tiheda ruudustikuga prosspulkadega puitaken.

Välisüksed ja trepp

Maja välisüks on küll 9 aastat tagasi restaureeritud, kui vajaks hooldust ja ülevärvimist. Suure tõenäosusega ei ole üks olnud ühte värvi. Tallinna majadele on iseloomulikud olnud väärivad ja üsna värvirohked välisüksed.³ Samuti on ukse link ja -lukkk stiililt sedalaadi uksele ebasobivad. Uks ja ukse link on maja visiitkaart ja väärivad seetõttu erilist tähelepanu.

Peasissepääsu esimene, betoonist valatud trepiaste on katkine. Valada uus, ülemise astme peakivi tooni trepiaste või asendada kogu aste paekivist astmega.

Algselt pesuköögist ja vannitoast hoovi viiv lisaväljapääsu uks on amortiseerunud ja vajab väljavahetamist. Uks asendada stiili järgiva puituksega, vältida metallukse paigaldamist. Probleemiks on ka vihma- ja lumesulamisvee pääsemine keldrisse mööda väljaspool asuvaid trepiastmeid. Lahendusena tuleks trepi viimasele astmele puurida betooni läbistav auk, et trepist alla voolav vesi saaks maapinda imbuda ning trepi kohale tuleks kaaluda varikatuse ehitamist. Konstruktsiooni valikul arvestada piirkonda sobiva varikatuse tüübiga.

Sokkel ja maapind hoone ümber

Maapind hoone ümber on juhuslike kalletega ja kohati hoone poole kaldu. Sadeveed tuleb maapinna vertikaalplaneerimisel juhtida soklist eemale maapinna kaldega (10-15 cm 3 meetri kohta). Vihmaveetorude alla paigaldada betoonist veerennid.

Trepikoda ja kelder

Trepikoja viimistlemisel kasutada pesuköögist leitud seinaviimistlustehnikat ja –toone. Säilitada ja korrastada koridoris asuvad puidust vanad postkastid. Keldriüksed taastada ja korrastada neile algsel moel. Säilitada algne paekivipõrand.

Keldrisse eluruumi planeerimisel tuleks kindlasti arvestada keldrile iseloomuliku niiskusega. Soojustada võib seestpoolt põrandat ja lage, kuid mitte paekiviseinu, kuna see suunab keldris tekkinud niiskuse otse esimese korruse puitkonstruktsioonidesse. Oluline on, et soklikorruse

niisketes ruumides, sh keldriruumides, oleks tagatud ruumide niiskuskooormusele vastav ventilatsioon, vajadusel tuleb projekteerida sundventilatsioon.³

Korterite siseviimistlus ja ventilatsioon

Hoone tervise ja tervisliku sisekliima säilitamiseks on oluline kogu majas ühtse loomuliku ventilatsiooni säilitamine. Vanades puithoonetes traditsiooniliselt kasutatud naturaalse siseviimistlusmaterjalide – lubikrohv, savikrohv, papp, pabertapeedid, naturaalsed värvid ja õlid – „hingavad“ omadused koostöös puitakendega täitsid suures osas hoonele vajaliku ventilatsiooni vajaduse. See tähendab, et sellised ebatihedad materjalid ja aknad lasevad kordades paremini läbi elutegevuse käigus tekkinud liigse veeauru. Sama ajal on need materjalid võimelised endasse liigset veeauru siduma ja defitsiidi korral sellest jälle loobuma, nii hoitakse siseruumides niiskuse taset kontrolli all inimesele parimas vahemikus – 40-60 %. Paljud traditsioonilised materjalid, näiteks ilma tsemendi sisalduseta lubikrohvid, on madala difusioonitakistusega ja tasakaaluniiskusega, mis loob soodsad tingimused veeauru akumulatsiooniks (Jürmann 2005). Kui korteri siseviimistluses on kasutatud aurutihedaid materjale, siis on väga suur oht, et konstruktsioonide sisse kondenseerub vesi. Puitmajades tähendab liigne niiskus ülisuurt ohtu seenkahjustuste tekkeks. Samuti loovad sellised sünteetilised materjalid ruumides ebatervisliku sisekliima. Sellistes korterites on oluline tagada sundventilatsioon, seda eriti niisketes ruumides ning kasuks tuleb ka korstnas oleva ventilatsioonilõõri kasutamine.

Krundi ümbrust piirav aed

Krundile aia ehitamisel arvestada, et tüüpiliselt olid Tallinna tüüpi majadel 1,2-1,5 m kõrgused aiad. Vastavalt Tallinna 1930. aasta ehitusmäärusele oli lippaia maksimaalseks kõrguseks 1,5 m.³

5. Kokkuvõte

Tallinna tüüpi elamutel on tähtis roll Tallinna arengus ja selle ilme kujundamisel. Sellistel, 20. sajandi alguses massiliselt levinud tagasihoidlikel majadel, on eriti oluline niigi väheste ehisdetailide säilitamine või taastamine.³ Oluline on kasutada autentseid, ennast kord juba õigustanud materjale. Vähemtähtsad ei ole ka kasutatavad töövõtteid, sest vanu tarkusi aluseks võttes õnnestub töö traditsiooniliste materjalidega alati.

Tallinnas aadressil Tare 7 asuval hoonel on põhikonstruktsioonid küllaltki hästi säilinud. Välisilmele mõjuvad negatiivselt korterite plastaknad, ebasobiv katusekate ja uukide välisviimistlus. Miljööväärtusi ja Tallinna majale omast autentsust pakuvad aga korrastatud puhasvuuk kivitrepikoda, lubikrohvitud ja -värvitud fassaad, originaalsed puitdetailid – akende piirdelauad, karniisid, otsaviilude asuniku laudis, räästakastid, mis kõik värvitud linaõlivärvidega. Positiivseid ilminguid võib oodata ka tulevikult, sest restaureerimist ootavad veel säilinud soklikorruse aknad ja uks ning trepikoja kõrge koridoriaken. Positiivne on ka asjaolu, et majaanikud on suuna võtnud säästvatele uuendustele ning pikapeale ollakse nõus välja vahetatama ka vahepealsed möödalaskmised materjalikasutuses.

Hoonete vastupidavust tuleks otsida minevikust, sest lihtsate materjalide, tööriistade ja meetoditega ning põlvest põlve edasi kantud kogemuste varal on ehitatud ilusaid, kauakestvaid ja väärilt vananevaid hooneid. Suur roll on ka korrapärasel hooldamisel.

Kasutatud kirjandus

I Arhiivimaterjalid

Riigiarhiiv. Tare tn 7, elamu; objekt 802. ERA.T-2.4-1.708

Tallinna Linnaarhiiv. Toimik 3099 Tare tn 7. TLA.R-413.5.2835. Inventarikaart
10.nov.1940

Tallinna Linnaarhiiv. Toimik 3099 Tare tn 7. TLA.R-413.5.2835. Majaraamat nr. 4480

Tallinna Linnaarhiiv. Toimik 3099 Tare tn 7. TLA.R-413.5.2835. Maja Natsionaliseerimise
Akt, 1. nov.1940

Tallinna Linnaarhiiv. Toimik 3099 Tare tn 7. TLA.R-413.5.2835. Tallinna linna Elamute
Talitus, 1940. Andmed elamu või kaubandus-tööstushoone seisukorra koht - Õnne tn. 7.
Tallinn

Tallinna Linnaplaneerimisameti arhiiv. Tare 7 originaalprojekt

II Publitseeritud materjalid

Jürmann, K., 2005. Lubi kui traditsiooniline ehitusmaterjal ja lubikrohvi õhuniiskust
reguleeriv toime. Tartu Ülikool, Bakalaureusetöö, Tartu

Tallinna Kultuuriväärtuste Amet, 2008. Tallinna Maja. Hoonetüübi areng ja säästev
uuendamine. Tallinn

III Internetiallikad

<http://www.miljooala.eu>

IV Intervjuud

Jürmann Triinu (Tare 7 elanik aastast 2007)

Kogres Erki (Tare 7 elanik aastast 1995)

Nahkur Evald (Tare 7 elanik aastast 1942)

Nahkur Raimo (Tare 7 elaniku Evald Nahkuri pojapoeg)

Sivonen Erkki (Tare 7 elanik aastast 1972)

Sepp Andro (Tare 7 elanik aastast 2006)

Tänuavaldused

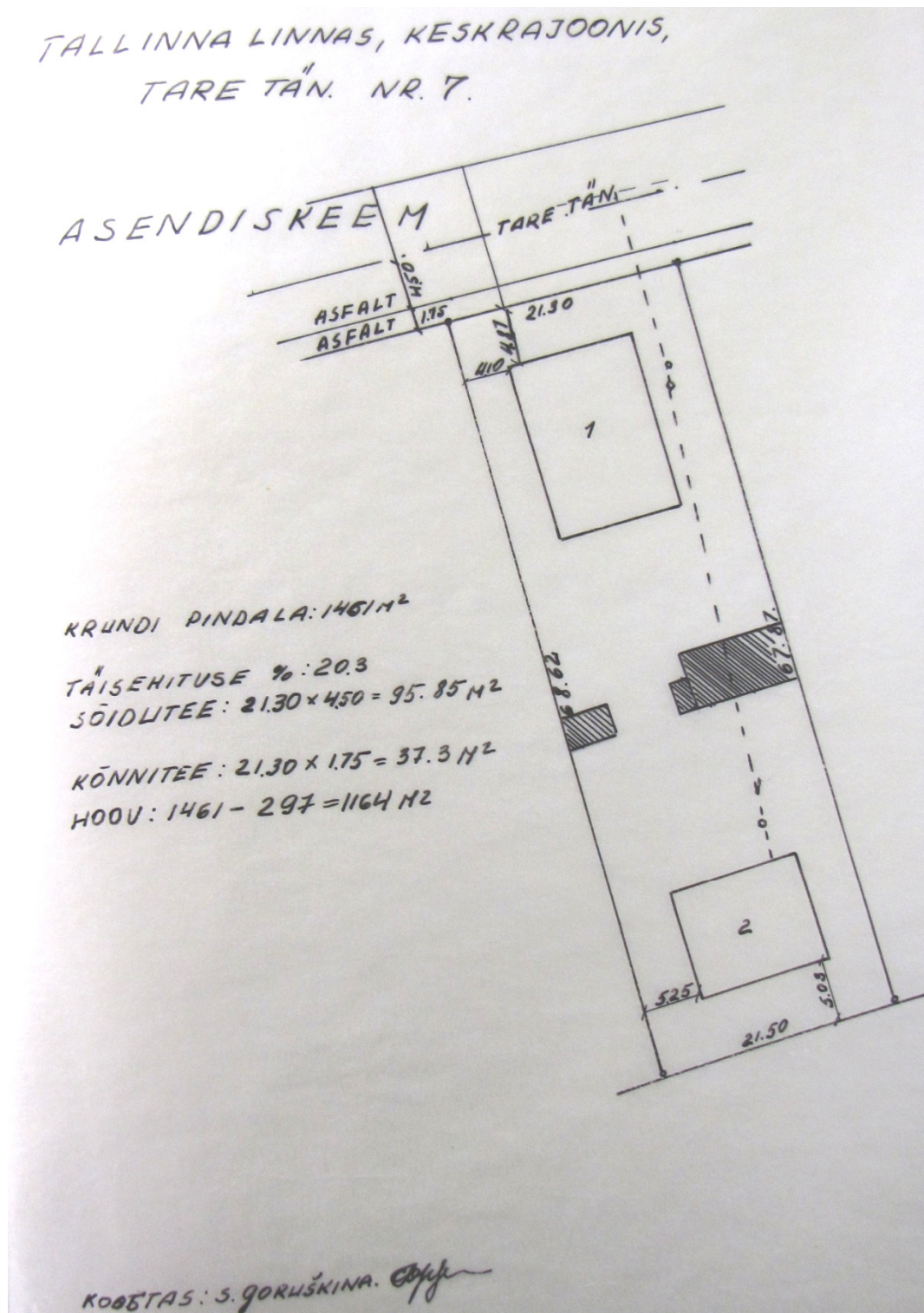
Soovin tänada Tare 7 majaelanike Erkki Kogrest, Raimo Nahkurit, Evald Nahkurit, Erki Kogrest, Andro Seppa, Triinu Jürmanni, kes aitasid kaasa käesoleva töö valmimisele.

Lisa 1

Veerenni miljööväärtusliku hoonestusala asendiplaan

Lisa 2

Tare 7 krundi plaan

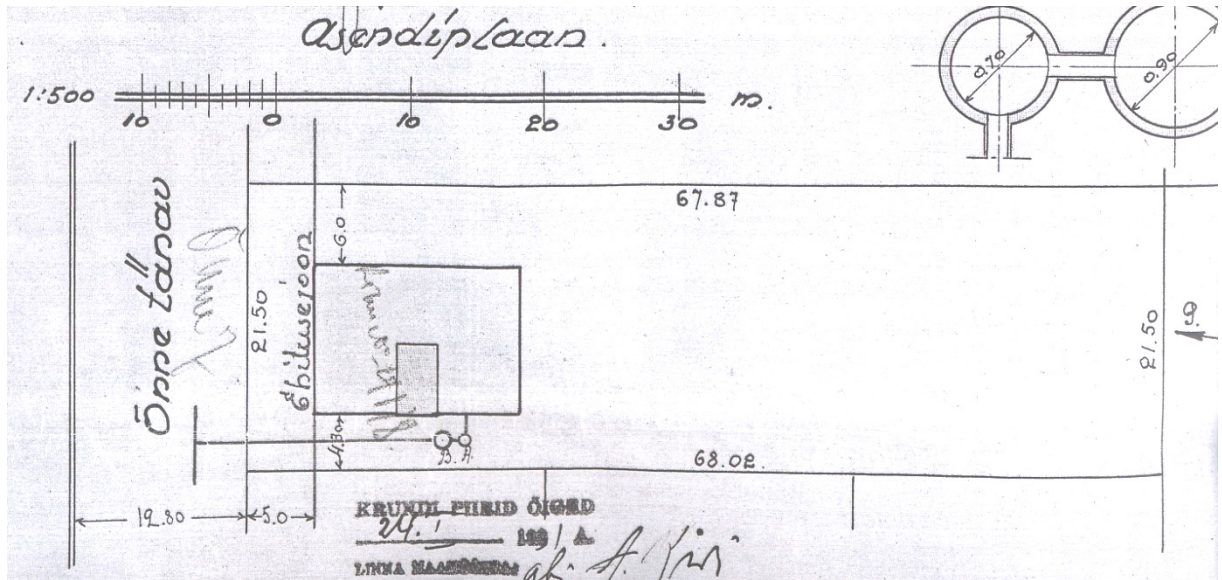

Joonis 1. Tare 7 ja 7A krundi plaan⁸

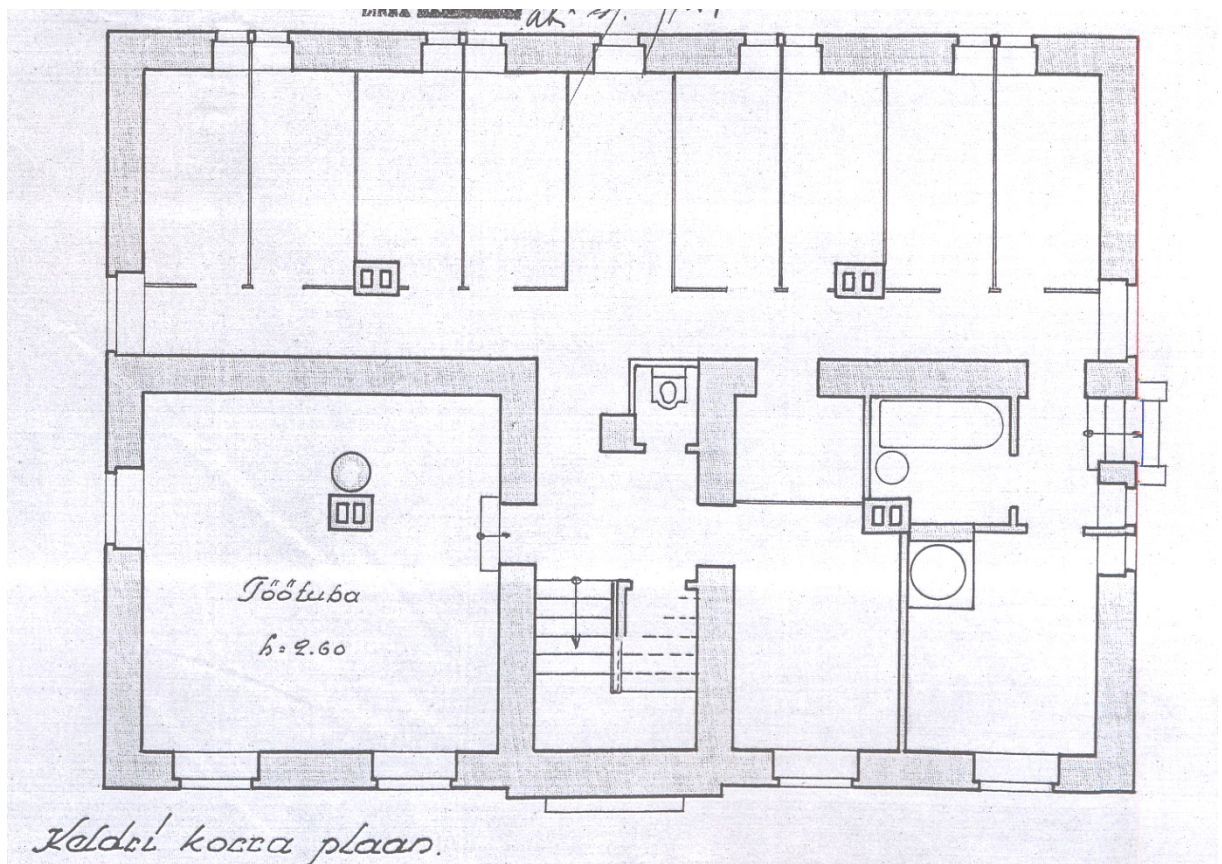
⁸ Riigiarhiiv. Tare tn 7, elamu; objekt 802. ERA.T-2.4-1.708

Lisa 3

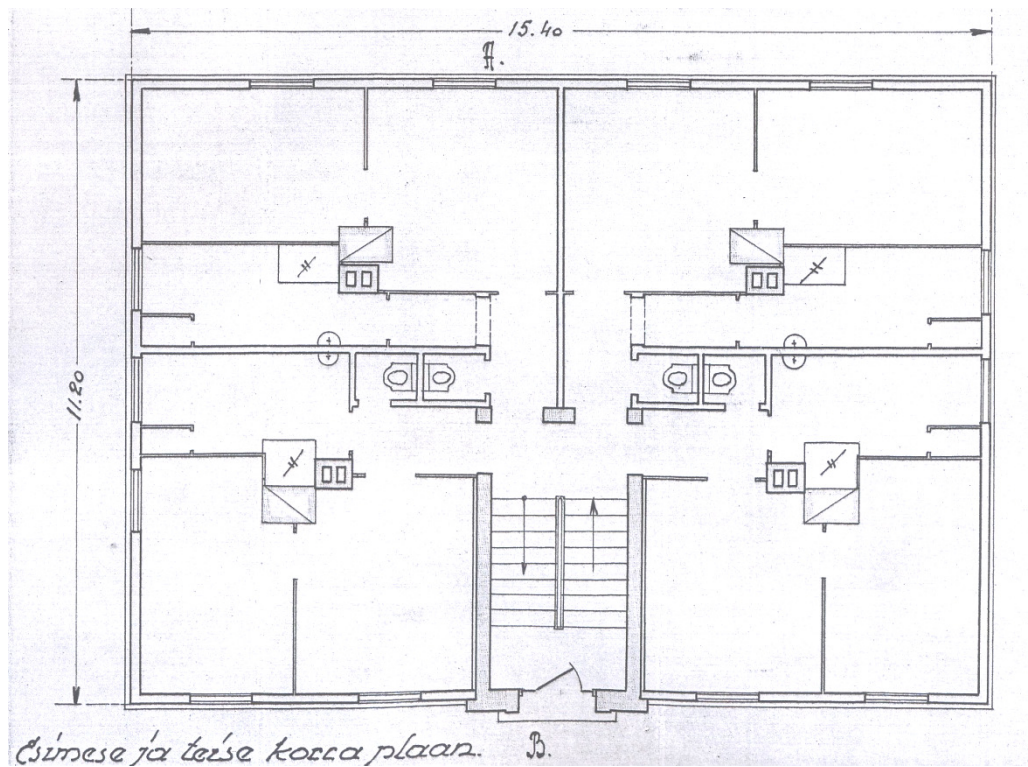
Tare 7 elumaja originaalprojekti joonised

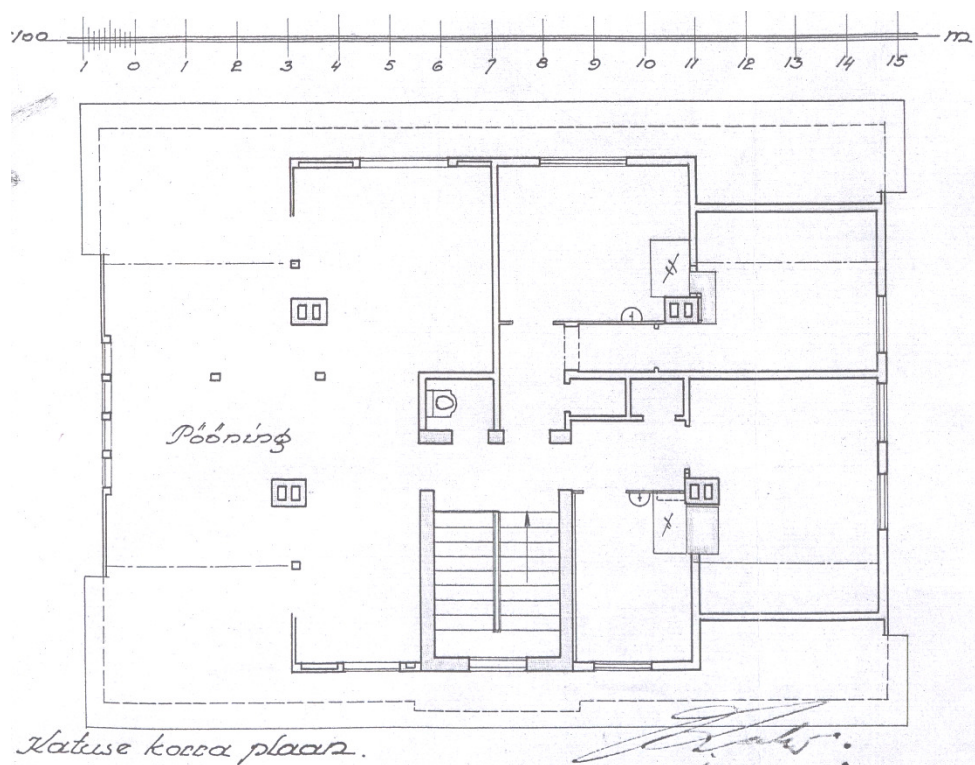
Joonis 1. Asendiplaan

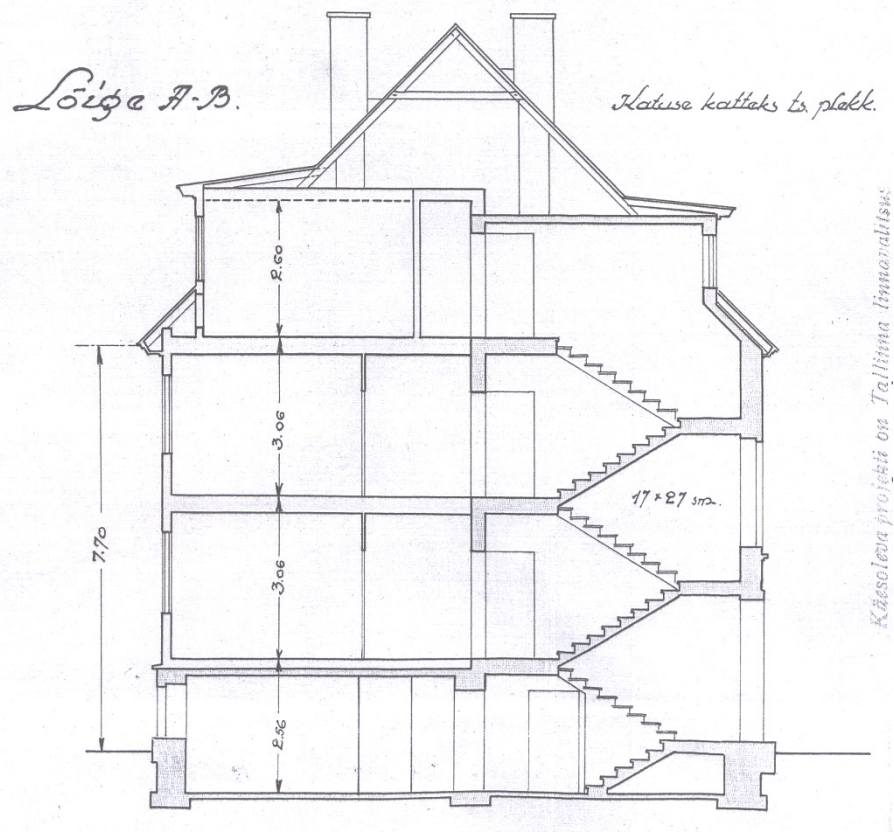
Joonis 2. Keldrikorruse plaan

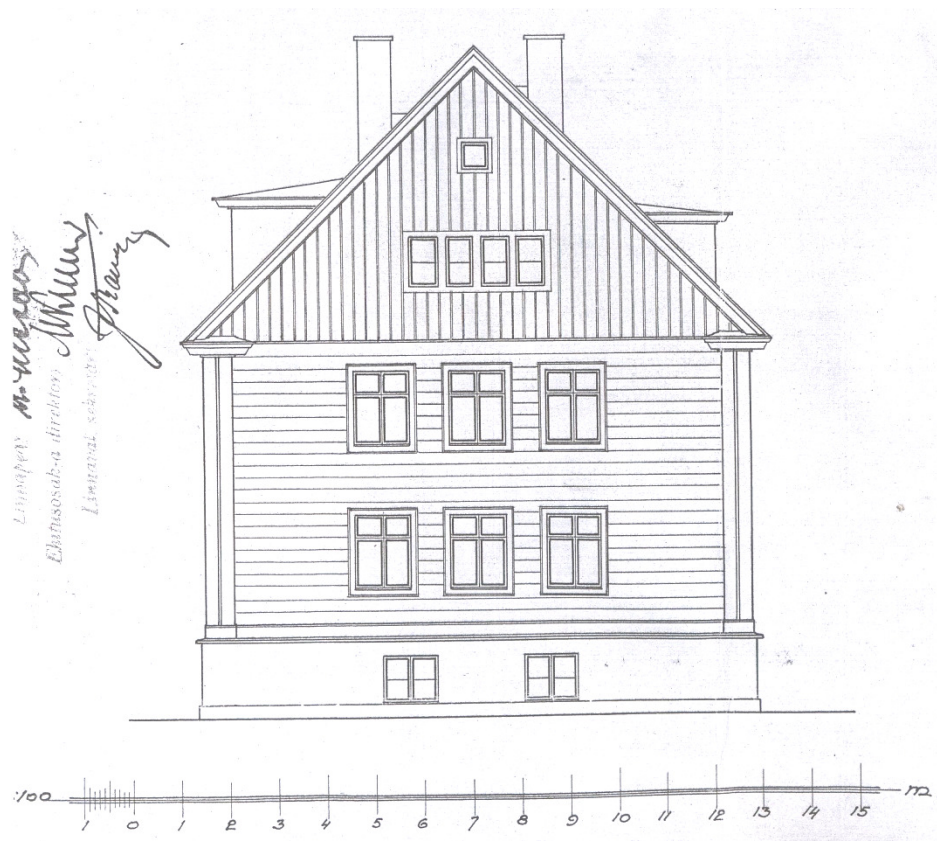
Joonis 3. Põhikorruste plaan

Joonis 4. Katusekorruse plaan

Joonis 5. Maja lõige A-B

Joonis 6. Tänavapoolne välisvaade

Lisa 4.

Fassaadide restaureerimisel kasutatud lubimördi ja -värvi retseptid, krohvimis- ja värvimistehnika ja krohvimisel/värvimisel esinenud ilmastikutingimused

Erinevate kihtide mördiretseptid

Sisseviskekihis kasutati nõrgalt hüdraulilist traditsioonilist lubimörti 1:1.

12% lubisideaine (lubjapasta), 3% tsement, 38% täitelubi (fraktsioon 0,5-4 mm), 50% liiv (fraktsioon 0-4 mm)

Täitekihtides kasutati traditsioonilist lubimörti 1:1.

12% lubisideaine (lubjapasta), 38% täitelubi (fraktsioon 0,5-4 mm), 50% liiv (fraktsioon 0-4 mm)

Viimistluskihis kasutati traditsioonilist lubimörti 1:1.

12% lubisideaine (lubjapasta), 38% täitelubi (fraktsioon 0,5-1,5 mm), 50% liiv (fraktsioon 0-2 mm)

Krohvimistehnika

Otsese päikesevalguse eest kattis krohvipindu tellinguvõrk.

Iga kihi järel (va viimase kihi), visuaalsete kuivamisilmingute esinemisel, niisutati krohvipindu keskmiselt 3-4 päeval järjest süsihappegaasirikka veega, harvem puhta veega.

Lubikrohvi karboniseerituse taset kontrolliti 1% fenoolftaleiini lahusega. Järgmise kihi krohvimist alustati, kui viimase kihi pealispind oli suuremalt jaolt karboniseerunud (7-14 päeva möödudes).

Krohvikihi kogupaksuseks kujunes 45-53 mm.

Traditsioonilise lubikrohvi komponendid varuti järgmistelt tootjatelt:

Lubjapasta tootja - AS Limex, Saaremaa.

Täitelubi ehk purustatud lubjakivi - AS Nordkalk Rakke lubjatehas.

Liiv - AS Silikaat, Männiku karjäär, jämeliiv.

Krohvimisel juhinduti igati raamatust „Lubimört 1“.

Kasutatud mördiretsepti ja krohvimistehnika eelised

Traditsioonilise lubikrohvi eelised tavalise lubikrohvi ja lubitsementkrohvi ees:

- Täitelubja lisamine muudab krohvi elastsemaks, alludes paremini deformatsioonidele, väheneb pragunemise tõenäosust;
- Täitelubja lisamine muudab krohvi poorsemaks, poorem krohv on soojapidavam;
- poorem krohv on madalama difusioonitakistusega, soodustades krohvi gaasivahetust ja seega lubikrohvi efektiivsemat karboniseerumist;
- Traditsiooniline lubikrohv on suurema survetugevusega (joonis 1);

- Krohvi suurem lubjasisaldus tagab krohvi tekkinud prao iseparanemisvõime;
- Vähemalt 40 mm paksune krohviikiht, mis on krohvitud 4-5 kihis (joonis 2) on külmakindel. Kui krohviikiht on õhuke, siis sellesse imunud niiskus ei saa hajuda ja külmade saabudes on kõik poorid vett täis;
- Kasutatav krohviretsept jälgendab vanade meistrite poolt kasutusel olnud lubjarikast lubikrohvi;

Lubivärvi retsept

1 osa lubjapastat, 5 osa vett. Ehk kaalulises arvestuses 25 kg lubjapastat, 100 l puhast vett, 5 kg pigmenti OBRÄND TERRE.

Lubivärvi kood lubivärvi kohvris "kalkfärg 90" Grupp 26, Rad 1, 46:9, 25 kg pastat, 5000g 46 OBRAND TERRE.

Lubivärvimise tehnika

Viimistletud krohvipind raseeriti lahtistest osisest hoolikalt laia pahtlilabidaga ja tugeva harjaga.

Värvimiseks kasutati spetsiaalseid lubivärvimise pintsleid. Värvimisel arvestati, et lubivärvi serv ei tohi kuivada.

Värvitavat pinda kattis tellinguvõrk.

Värvimisel juhinduti igati raamatust „Lubimört I“

Esinenud ilmastikuolud

I kiht ehk sisseviskekiht teostati ajavahemikul 21 - 22 juuni 2008. Ilmastikutingimused olid järgmised: välisõhu temperatuur +17 °c, vahelduv pilvisus, sagedased vihmahood. Segu pinnale kandmine krohvipritsiga, pinda ei silutud. Kihi paksuseks kujunes 5-10 mm.

II kiht ehk I täitekiht teostati ajavahemikul 30 juuni - 1 juuli 2008. Ilmastikutingimused olid järgmised: välisõhu temperatuur +17 °c, vahelduv pilvisus, sagedased vihmahood. Segu pinnale kandmine krohvipritsiga, pinda tasandati õrnalt rihtlatiga. Kihi paksuseks kujunes 7-10 mm.

III kiht ehk II täitekiht teostati ajavahemikul 8 - 11 juuli 2008. Ilmastikutingimused olid järgmised: välisõhu temperatuur +20 °c, valdavalt pilves, harvad vihmahood. Segu pinnale kandmine krohvipritsiga, pinda tasandati oluliselt rihtlatiga. Kihi paksuseks kujunes 10-12 mm.

IV kiht ehk III täitekiht teostati ajavahemikul 21 - 22 juuli 2008. Ilmastikutingimused olid järgmised: välisõhu temperatuur +18-20 °c, valdavalt päikeseline, kerged vihmahood. Segu pinnale kandmine krohvipritsiga, pinda tasandati oluliselt rihtlatiga. Kihi paksuseks kujunes 9-11 mm.

V kiht ehk viimistluskiht teostati ajavahemikul 4 - 7 august 2008. Ilmastikutingimused olid järgmised: välisõhu temperatuur +13-15 °c, pilves, sagedased vihmahood. Segu pinnale kandmine krohvipritsiga, pinda tasandati rihtlatiga ning pind viimistleti hõõrutiga. Kihi paksuseks kujunes 5-8 mm.

Lubivärvimine teostati ajavahemikus 18-25 august 2008. Ilmastikuolud olid järgmised: valdav pilvisus, vihmahood, välisõhu temperatuur 17-20 °c.

Lisa 5

Hoone Tare 7 elanikud aastatel 1931-2009

Korter 1	1934 - 1948 aastal elasid korteris nr. 1 Jakob-Albert ja Marie Kruusmann, kes mõlemad pidasid aedniku ametit. 1948. aastal asusid sellesse korterisse elama Kirsipuu Jaan, Valentina, Ölme ja Sergei. Praegu elab korteris Larissa Kirsipuu oma perega.
Korter 2	1940. aastal asusid korterisse nr. 2 elama Johannes ja Salme Pruulmann. Peremees oli ametilt Vineeri Mööblivabriku tööline. 1962. aastal kolis sellesse korterisse Nikolai Petuhov. Praegu omab korterit Ants Lill, kes seda välja üürib.
Korter 3	1942. aastal kolisid korterisse nr. 3 elama Arnold ja Helga Laugus. 1947. ja 1948. sündisid Arnoldile ja Helgale tütre Külliki ja Ülle. Kõrge eani elas August selles korteris, kuni 2000. aastate alguses võtsid lapsed ta vanaduse tõttu enda hoole alla Tartusse elama. Arnold pidas õpetaja ametit Tallinna 22. Keskkoolis. Keldritöökoja ruumides pidas Arnold kunstiateljeed, korraldades lastele kunstiringe, millest on tänaseni säilinud erinevaid nikerdusi ja joonistusi. Arnoldilt ostis korteri Svetlana Antonova, plaanides sinna oma kodu rajamist. 2007. aastal müüs Svetlana korteri Kermo ja Triinu Jürmannile, kes korter 3-s praegu elavad. Korteri renoveerimise käigus muudeti oluliselt korterisisest planeeringut, kasutatud on traditsioonilisi materjale, kütteallikaks on pottahi.
Korter 4	1940. aastal kolis korterisse nr. 4 Hilda Tint, kes pidas trükikojas „tööstustrükk“ brozeeri ametit. 1944. aastal liitus temaga kolleeg Johanna Margrov, kes töötas samas asutuses köitjana. Praegu elab selles korteris oma perega Erkki Sivonen, kes sinna koos oma vanematega 1972. aastal kolis.
Korter 5	1942. aastal asusid korterisse nr. 5 elama Evald ja Laine Nahkur. Eelnevalt oli selles korteris elanud Evald Nahkuri tädi. Evald ja Laine töötasid mõlemad Tallinna Vineeri- ja Mööblivabrikus. Peremees on elu aeg spordiga tegelenud, kuuludes Nõukogude ajal ka spordiveteranide liitu. Evald tundis hästi maja ehitanud Villem Roosi.
Korter 6	1938. aastal asus korterisse nr. 6 elama Helmi Kivimaa, kes oli ametilt Harjumaa Tarbijate Kooperatiivi sorteerija. 1944. aastal liitus temaga Helmut Seping, kes pidas Poliitilises Kirjanduses toimetaja ametit. 1945. aastal sündis neile tütar, keda praegu tunneme kirjanik Maimu Berg nime all. Oma viimases mälestuste raamatus meenutas ta Tare 7 maja ja korterit. 1945. aastal asus korterisse elama Elvine Seping. Alates 1995-ndast aastast elab selles korteris Erki Kogres oma perega. Korter on renoveeritud, kasutatud on traditsioonilisi materjale.
Korter 7	1944. aastal asusid korterisse nr. 7 elama August-Theodor ja Hilda-Marie Napits. Peremees pidas korstnapühkija ametit. 1948. – 1953. elas selles korteris Ilmar Richard. 2006. aastal ostis korteri nr. 7 Andro Sepp, kes elab seal oma perega, kunstnikuproua Tiia Külvilt. Ostmisjärgsel ajal renoveeriti põhjalikult elamine, muudeti oluliselt korterisisest planeeringut.
Korter 8	1938. aastal asus korterisse nr. 8 elama Liisa Tamm, kes töötas Tallinna Vineeri- ja Mööblivabrikus. Majaelanik Erkki Sivonen teab meenutada, et omal ajal elas selles korteris vanaproua Liisbet, kes istutas hoovi kastani, mis 2007. aasta sügisese tormiga murdus. Praegu elavad korteris nr. 8 Andra Reinomägi ja Elar Killumets. Korterisisest planeeringut on mõnevõra muudetud, renoveerimisel on kasutatud traditsioonilisi materjale. Elamist on laiendatud ülemisele korrusele, korterisse nr. 10.
Korter 9	1938. aastal asusid korterisse nr. 9 elama Erika ja Triina Siimtal, kellest esimene oli Tallinna Vineeri- ja Mööblivabriku tööline, teine pensionär. Praegu elab korteris 9 Anu Vaino tütar. Korterisisest planeeringut ei ole muudetud.
Korter 10	1931. aastal asus korterisse nr. 10 elama pensionär Liisa Kelder. 1944. aastal kolisid sinna August ja Anneli Mölder. Peremees pidas Nakkushaiglas hobusemehe ametit. Praegu on korter kokku ehitatud alumise korteriga nr. 8.
Keldrikorter	Maja ehitamise algusaegadel elas soklikorruse korteris majahooldaja. Hiljem pidas korteris 3 elanud August Laugus seal kunstistuudiot, korraldades lastele kunstiringe.

Kasutatud uurimisdokumendid:

Tallinna Linnaarhiiv. Toimik 3099 Tare tn 7. TLA.R-413.5.2835. Majaraamat nr. 4480

Mälestused on kogutud järgnevatelt majaelanikelt: Evald Nahkuri pojapoeg Raimo Nahkur, Erkki Sivonen, Kermo Jürmann, Andro Sepp, Erki Kogres